C 8926

Adam Lewak

Dzieje emigracji polskiej w Turcji.

Adam Lewak = Dzieje emigracji polskiej w Turcji (1831-1878), Warszawa 1935. (Istoria emigrației polone în Turcia). —

« În anul 1838 principele Adam Czartoryski, cu ajutorul bănesc al șlahtei polone din toate ținuturile ocupate, a organizat la Paris un biro diplomatic polon. Contopit cu societatea monarhistă „Trzeci Maj" (Trei Mai) [biroul] își avea sediul central în hotelul Lambert și o agenție la Londra condusă de Zamoyski și alta la Roma [condusă] de L. Opiszewski. Încă înainte de anul 1815, Czartoryski avea numeroase cunoștințe printre oamenii politici balcanici cari îi erau recunoscători lui nu numai odată ca unui fost ministru de externe rus. În scopul lărgirii influențelor sale primea acum în salonaele sale pe Sârbii, Bulgarii și Românii cari se aflau în Paris și în înțelegere cu ei a trimis emisari în Muntenia și Serbia. Mai întâi a fost misiunea L. Bystrzonowski (cetește Bîstșonovschi), și mai târziu, în 1839, căpitanul Janusz Woronicz. În instrucția pentru Woronicz se recomanda să influențeze blând asupra legăturii dintre boeri și țărani și să lucreze împotriva influențelor rusești. „Ce face trimisul principelui în țările dunărene, trebue să facă cu ~~considerație față de~~ luarea în considerare a îndatoririlor față de Poartă. Această dependință trebue să devie în mâna Românilor o armă împotriva Moscovei." Woronicz, sprijinit de agenții Angliei și Franței, a avut un șir de conferințe cu partizanii partidului național care tindea la autonomia Moldovei, unirea ei cu Muntenia și sustragerea de sub influențele străine. Cea mai grozavă dușmană a acestei idei era: Rusia care aștepta ocaziu rușii cari guvernau România, fără de semnele, ne zentind de umilințe publice nici Turcia nici pe principi. Rezultatul activității lui Woronicz a fost apropierea principelui Sturza de Anglia și Franța și aranjamentul (înțelegerea) partidului național cu Czartoryski în Sept. 1839, care făgăduia asigurarea comunicației cu Polonia și posibilitatea păstrării armelor polone în principate în schimbul sprijinului diplomatic și financiar.

Raporturile lui Woronicz trimise la Paris, după prelucrarea lor de Zamoyski și Czartoryski, alcătuiau un material care lămurea cheștiunile românești parlamentarilor și miniștrilor francez și englez. Zamoyski și Czartoryski a sprijinit pe trimisul patriaților Ion Câmpineanu, și l-au introdus, de altfel cu totul cu rezultat favorabil, în saloanele și cabinetele miniștrilor englezi, și au intervenit în folosul lui când a fost arestat la trecerea prin Austria și pus în închisoare. Agenții lui Czartoryski din România s'au silit să intoarcă pe principii românilor dela consulii ruși și să-i convingă să caute sprijin împotriva

Rusiei la reprezentanții Porții, precum și protecție la consulii engleș și francez. România era unul din cei mai însemnați domnii pentru agitație și pentru emisarii polonii cari tindeau spre Polonia rusească și austriacă ».

p. 42-43.

Czartoryski despre Câmpineanu.

Prințul Adam Czartoryski câtre Zamoyski, 27. VI 1839.
« Bietul Câmpineanu, un om foarte necuropean, ar trebui să locuiască mai mult aici ca să uite și să trăiască (să se comporte) cu domnii ».

Ibidem p. 43 nota 55.

Și Ion Câmpineanu era unul dintre partizanii ideii ca să se formeze o legiune românească în Ungaria (1849)

Ibidem. p. 60.